

LEKCJA 1

NIETYPOWA LEKCJA

„Kreatywność i skojarzenia”

Czas	45 minut – wariant podstawowy; opcja rozszerzenia do 90 minut.
Główne działania	Krótką integracją „Guffi”, rozmowa o kreatywności, ćwiczenie skojarzeń, łańcuch skojarzeń i pogadanka podsumowująca.
Rezultat	Uczestnicy poznają pojęcie kreatywności, ćwiczą płynność i oryginalność skojarzeń oraz dostrzegają, że ten sam bodziec może uruchamiać różne pomysły.
Formy pracy	Zespołowo, w dwóch grupach, indywidualnie, rozmowa kierowana.

1. Cele

- integracja grupy i przełamywanie początkowego dystansu;
- zdefiniowanie pojęcia kreatywności w sposób zrozumiały dla uczestników;
- ćwiczenie płynności słownej i skojarzeniowej;
- rozwijanie giętkości i oryginalności myślenia;
- pokazanie różnorodności sposobów postrzegania tego samego pojęcia;
- wzmacnianie swobody wypowiedzi oraz szacunku dla pomysłów innych osób.

2. Zakładane rezultaty

- uczestnicy wspólnie stworzą własną definicję kreatywności;
- każdy uczestnik wygeneruje serię skojarzeń do wskazanego hasła;
- uczestnicy przećwiczą tworzenie łańcucha skojarzeń pomiędzy dwoma odległymi znaczeniowo słowami;
- uczestnicy w rozmowie końcowej wskażą, co pomagało im wymyślać nowe pomysły.

3. Harmonogram

Czas	Etap	Najważniejsze działania	Odpowiedzialność
------	------	-------------------------	------------------

Czas	Etap	Najważniejsze działania	Odpowiedzialność
0–5 min	Otwarcie i „Guffi”	Powitanie, zasady bezpieczeństwa i krótka wersja zabawy integracyjnej „Guffi”.	Prowadzący wyjaśnia zasady i czuwa nad bezpieczeństwem.
5–10 min	Co to jest kreatywność?	Szybka burza mózgów: skojarzenia ze słowem „kreatywność” i krótkie uporządkowanie odpowiedzi.	Prowadzący moderuje i zapisuje najważniejsze hasła.
10–25 min	Skojarzenia	Dwie grupy otrzymują różne hasła. Uczestnicy zapisują skojarzenia, a następnie porównują odpowiedzi i wskazują pomysły niepowtarzające się.	Prowadzący podaje hasła, pilnuje czasu i moderuje omówienie.
25–37 min	Łańcuch skojarzeń	Uczestnicy tworzą krótki łańcuch łączący dwa odległe znaczeniowo wyrazy; chętne osoby prezentują tok myślenia.	Prowadzący podaje przykład i wspiera uczestników.
37–45 min	Ewaluacja – pogadanka	Rozmowa: co było ciekawe, co trudne, co pomagało wymyślać pomysły i jak uczestnicy rozumieją kreatywność po zajęciach.	Prowadzący moderuje i po zajęciach zapisuje wnioski.

4. Szczegółowy przebieg

4.1. Zabawa integracyjna „Guffi”

Prowadzący wybiera jedną osobę – „Guffiego”. Pozostali poruszają się bardzo powoli po uporządkowanej sali i pytają napotkane osoby: „Guffi?”. Prawdziwy Guffi milczy; osoba, która go odnajdzie, dołącza do niego i również milknie. W wersji 45-minutowej zabawa trwa maksymalnie kilka minut.

Ważne: Nie wolno biegać. Przed zabawą należy odsunąć krzesła, plecaki i inne przeszkody. Jeżeli warunki sali nie pozwalają na bezpieczne poruszanie się z zamkniętymi oczami, prowadzący realizuje zabawę bez zasłaniania wzroku.

4.2. Burza mózgów „Co to jest kreatywność?”

Prowadzący zapisuje na tablicy słowo „KREATYWNOSĆ” i zbiera kilka spontanicznych skojarzeń. Następnie porządkuje odpowiedzi i krótko wyjaśnia, że kreatywność to tworzenie nowych lub nietypowych pomysłów oraz dostrzeganie więcej niż jednego rozwiązania.

4.3. Ćwiczenie „Skojarzenia”

Prowadzący dzieli klasę na dwie grupy i podaje każdej inne hasło. Uczestnicy przez kilka minut indywidualnie zapisują jak najwięcej skojarzeń. Następnie porównują listy, wykreślają powtarzające się odpowiedzi i prezentują pomysły, których nie miały inne osoby.

Przykładowe pary haseł do wyboru: łyżka – słońce, rower – fortepian, żelazko – balet, but – wiersz, krupnik – las.

4.4. Łańcuch skojarzeń

Uczestnicy otrzymują dwa odległe znaczeniowo słowa i tworzą możliwie krótki łańcuch skojarzeń pomiędzy nimi, np. „morze → fala → dźwięk → muzyka → fortepian”. Chętne osoby przedstawiają rozwiązania i krótko wyjaśniają swój tok myślenia.

4.5. Podsumowanie i ewaluacja – pogadanka

Na zakończenie odbywa się krótka pogadanka. Prowadzący może zapytać: „Co było najciekawsze?”, „Co było najtrudniejsze?”, „Co pomagało wymyślać skojarzenia?” i „Czy kreatywność można ćwiczyć?”.

5. Opcja rozszerzenia do 90 minut

Rozszerzenie wykorzystuje te same metody co wersja podstawowa, ale daje więcej czasu na generowanie, porównywanie i omawianie skojarzeń.

Czas dodatkowy	Etap	Najważniejsze działania	Odpowiedzialność
45–55 min	Druga runda skojarzeń	Nowa para haseł; uczestnicy próbują stworzyć jeszcze więcej i bardziej nietypowych skojarzeń.	Prowadzący podaje hasła i zachęca do odchodzenia od pierwszych, oczywistych pomysłów.
55–70 min	Wspólny łańcuch skojarzeń	Grupa wspólnie buduje na tablicy łańcuch lub „gwiazdę” skojarzeń,	Prowadzący moderuje i zapisuje propozycje.

		szukając kilku różnych dróg między pojęciami.	
70–82 min	Porównanie rozwiązań	Uczestnicy prezentują różne drogi skojarzeń i rozmawiają o tym, skąd biorą się odmienne pomysły.	Prowadzący zachęca do uzasadniania toku myślenia.
82–90 min	Ewaluacja – pogadanka	Pełne podsumowanie zajęć i zebranie ustnych informacji zwrotnych.	Prowadzący moderuje i zapisuje wnioski po zajęciach.

Jeżeli od początku planowany jest wariant 90-minutowy, krótką pogadankę z końca wersji 45-minutowej można potraktować jako śródpodsumowanie, a pełną ewaluację przeprowadzić na zakończenie 90 minut.

6. Materiały

- tablica lub duży arkusz papieru i markery;
- kartki papieru i długopisy dla wszystkich uczestników;
- lista przykładowych haseł do skojarzeń i łańcuchów skojarzeniowych;
- opcjonalnie taśma malarska do wyznaczenia bezpiecznej przestrzeni podczas zabawy „Guffi”.

7. Bezpieczeństwo i dostosowanie do grupy

Zabawa ruchowa wymaga uporządkowanej sali i spokojnego tempa. Nie wolno biegać ani popychać innych osób. Uczestnik, który nie chce zamykać oczu lub brać udziału w kontakcie fizycznym, może pełnić rolę obserwatora albo osoby pomagającej prowadzącemu. W ćwiczeniach skojarzeniowych należy wzmacniać oryginalność bez wyśmiewania nietypowych odpowiedzi.

8. Dokumentacja i ewaluacja

- lista obecności;
- zdjęcia tablicy ze skojarzeniami i przebiegu zajęć – zgodnie z posiadanymi zgodami;
- krótka ewaluacja ustna w formie pogadanki;
- notatka prowadzącego o zaangażowaniu grupy, różnorodności pomysłów i ewentualnych potrzebach na kolejne spotkanie.